

stupné na http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=58225&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OLD_INT_8879&p2=Header_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&p4=VPath_STRING_&acode=93859072

Transformace sociálních služeb pro lidi s postižením [online]. Poslední revize 25.12.2013. [cit. 10.12.2013]. Dostupné na <http://www.trass.cz/>.
Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (ve znění pozdějších předpisů).

Autorka působí jako manažerka a lektorka v sociální oblasti.

Informační servis čtenářům

Konference o chudobě v České republice

V úterý 12. listopadu uspořádala Masarykova demokratická akademie (MDA) pod záštitou předsedy Senátu M. Štěcha konferenci s názvem „Chudoba v České republice“. Konference si kladla za cíl upozornit co nejvýrazněji na problematiku chudoby ve společnosti České republiky, pomoci k pevnějšímu usazení této tematiky ve veřejném prostoru a přispět tak k tomu, aby problému chudoby byla věnována větší pozornost, a snad i k posílení úsilí nutného k nápravě v této oblasti. Konference se zúčastnilo kolem 150 osob z nejrůznějších oblastí života - od několika senátorů a politiků přes zástupce akademické obce až po přímé aktéry z organizací státních, obecních a především neziskových sociálních služeb.

Po přivítání ředitelem MDA Vladimírem Špidlou jednání zahájila Alena Gajdůšková, první místopředsedkyně Senátu. Prezentovala téma chudoby jako „nechtěné dítě“, které ale právě proto vyžaduje možná větší péči než ostatní.

První panel „Chudoba jako sociální problém v české společnosti“ zahájil prof. Martin Potůček (CESES při Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze), po němž pokračovali Jan Dobeš (náměstek ministra práce a sociálních věcí ČR), Daniel Gerbery z Filozofické fakulty UKo v Bratislavě, dále

Libor Prudký (Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy a Centrum pro vysoké školy, v. v. i., Praha) a konečně Jan F. Krupa (Armáda spásy Praha). Všechna vystoupení upozorňovala na hluboké příčiny a důsledky narůstající chudoby v naší zemi. Ukázalo se jasně, že jde o problematiku neřešitelnou parciálně, resortně, ale pouze prostřednictvím vážného a cíleného politického rozhodování a komplexní spolupráce všech akτέρů.

Jednání druhého panelu s názvem „Regionální distribuce chudoby“ zahájil Ilja Hradecký (zakladatel a emeritní ředitel o. s. Naděje Praha), po němž pokračovali Tomáš Tožička (technik, teolog a odborník na rozvojovou problematiku), prof. Tomáš Sirovátka (Fakulta sociálních studií MU Brno), M. Šimáček (ředitel Agentury pro sociální začleňování vlády ČR) a P. Dolínek (zastupitel Hl. m. Prahy). I tady se ukázalo, že dosahy a podoby chudoby jsou velmi strukturované, diferencované (také regionálně), ale řešitelné. Zvláště když se spojí obětavá a nezištná práce s hlubokým poznáním a cíleným úsilím. Prof. Sirovátka poukázal na některé bludy, které chudobu u nás dlouhodobě provázejí, mj. i na skutečnost, že největšími uživateli sociálních dávek, které mají pomáhat proti chudobě, nejsou potřební občané, ale podnikatelé s bydlením pro ně.

Konečně třetí panel se věnoval problematice, která je u nás dosud stranou soustavnějšího zájmu. O „Chudobě v práci“ hovořil nejprve Vladimír Špidla, v makroekonomických souvislostech pak Ilona Švihlíková (Vysoká škola mezinárodních vztahů a veřejné politiky), z hlediska odborů Pavel Janičko (ČMKS). Jaroslav Müllner (Senát České republiky) pojednal o vztahu chudoby ke vzdělání a vzdělávání.

Přístupy jednotlivých vystupujících byly různé - od teoretických konceptů přes charakteristiku i analýzu příčin a konkrétní výzkumy a metodiky až po dobré i horší zkušenosti z praxe a vyjádření k otevřeným tématům problematiky chudoby na současné veřejné a politické scéně.

Konference v každém případě upozornila na vysokou aktuálnost chudoby ve společnosti České republiky - aktuálnost, která zásadně překračuje rozsahem i dosahem míru, kterou někteří spojují s kritérii uváděnými v mezinárodních srovnáních. Ukazuje se totiž, že již jen při nepatrném posunu těchto kritérií se problematika chudoby v České republice dotýká téměř jedné třetiny všech obyvatel. A její důsledky ve všech oblastech života narůstají, samozřejmě včetně prohlubování sociálního napětí.

Libor Prudký, FHS UK

Setkání UNECE Task Force on Ageing-related Statistics

Dne 27. 11. 2013 se v Ženevě uskutečnilo první pracovní jednání skupiny pro statistiku vázanou na problematiku stárnutí (dále jen Pracovní skupina). Pracovní skupina byla ustavena UNECE konferencí Evropských statistiků (United Nations Economic Commission For Europe; Conference of European Statisticians) s cílem vypracovat doporučení pro metodologii a rozsah sledování indikátorů pro měření vývoje v oblastech nejvýznamněji ovlivněných stárnutím populace UNECE regionu zahrnujícího celkem padesát šest států.

Jednání pracovní skupiny se zúčastnilo čtrnáct členských zemí: Česká republika, Velká Británie, Tádžikistán, Azerbajdžán, Srbsko, Maďarsko, Malta, Švýcarsko, Polsko, Itálie, Kanada, USA, Belgie a Rakousko; a dále, kromě zástupců UNECE-Population Unit, i zástupce Eurostatu a zástupce European Centre for Social Welfare Policy and Research. Zájem o problematiku se tedy netýká pouze „úzkého“ kruhu Evropy, ale je platformou pro širší mezinárodní spolupráci v regionu. Dominantní expertizou všech přítomných byla statistika, nicméně ukázalo se, že jak pohled ze strany sociální politiky, tak pohled sociologický jsou pro samotné konečné cíle Pracovní skupiny velmi obohacující.

Již v rámci přípravy na jednání byl členům Pracovní skupiny rozeslán seznam indikátorů rozdělených do devíti různých domén: demografie, životní podmínky, finanční zabezpečení, zdravotní stav, zdravotní rizika a chování, subjektivní pohoda, potřeby v oblasti zdravotní a sociální péče a dostupnost služeb, vzdělávání a participace na trhu práce, sociální in-/exkluze, a konečně sociálně přínosné aktivity seniorů mimo pracovní trh. V rámci těchto okruhů bylo definováno čtyřicet osm podřazených témat a celkem téměř devadesát konkrétních číselných indikátorů, které jsou ve větší či menší míře k dispozici na úrovni národních států, je možné je vzájemně porovnávat, a tím sledovat vývoj jednotlivých společností.

Úkolem členů pracovní skupiny bylo zhodnotit právě dostupnost, vhodnost a úplnost navržených indikátorů, a také jejich aktuální využití pro tvorbu národních politik. Z anketního šetření mezi tvůrci politik bylo identifikováno, že nejvíce - přes 70 % dotázaných - při tvorbě politik využívá indikátory z oblasti participace na pracovním trhu, demografické ukazatele a doménu finančního zajištění stáří (např. úroveň příjmů seniorů, míry rizika ohrožení chudobou apod.). Naopak nejméně ve své praxi využívají indikátory z oblasti sociálně přínosných aktivit mimo pracovní trh (12 %) a indikátory subjektivní pohody (7 %). Vezmeme-li v úvahu, že se jednalo pouze o anketní šetření s nemnoha respondenty, není třeba tyto výsledky zveličovat.

čovat, ovšem fakt, že jen necelých 30 % dotázaných využívá indikátory z oblasti zdravotního stavu a chování v oblasti zdraví, typicky ilustruje mezinárodně rozšířené schizma sociálních a zdravotních politik.

Zástupci statistických úřadů a akademické sféry pak hodnotili indikátory kromě jejich dostupnosti také z pohledu jejich zdrojů, míry dostupnosti (online zdroje, nutnost dalších výpočtů, míra detailu např. z pohledu rozdělení na věkové skupiny apod.). Z této druhé ankety pak vyplynulo, že s ohledem na doménu je k dispozici mezi padesáti (subjektivní pohoda) až sto procenty navržených indikátorů (demografické charakteristiky), a to do značné míry přímo v online databázích nebo zprávách z výzkumů. Bylo však zajímavé, že velká většina dat s výjimkou domény demografických indikátorů pochází z výběrových šetření (survey), což zvláštním způsobem podtrhuje význam harmonizovaných sociologických výzkumů realizovaných ve starší populaci.

Jako jeden z největších problémů dostupnosti a srovnatelnosti různých indikátorů v současnosti bylo diskutováno nejednotné stanovení dolní věkové hranice (zatímco některé země pracují s hranicí 60 let, jiné s věkem 65 let, některé domény vyžadují sledování již od mladšího věku) a dále nedostatečné členění v rámci seniorské věkové kategorie (a to jak s ohledem na jednotlivé věky, resp. roky, tak na socio-demografické skupiny uvnitř skupiny definované věkově). V důsledku demografických trendů tak například Statistický úřad Kanady ve svých šetřeních zvažuje navyšování vzorku (over-sampling) ve vyšších věkových skupinách, aby pro detailní analýzy a třídění vyššího řádu byl k dispozici dostatečný počet pří-

padů. Další specifickou problematikou jsou pak otázky etnické heterogenity seniorské populace a populace institucionalizované, jejichž vliv do budoucna ještě poroste v důsledku globalizace a morbidit ve vysokém stáří.

Dalším z bodů programu jednání pracovní skupiny bylo představení příkladů dobré praxe z Kanady, Velké Británie, USA a České republiky. Kanadský statistický úřad (<http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html>) například zpřístupnil své databáze registrovaným uživatelům z akademické obce, pouze za splnění minimálních vstupních podmínek a zcela bez poplatku, a to ve stejném rozsahu a detailu, jako mají k dispozici pro svoji práci zaměstnanci tohoto úřadu. Dále publikují každoročně speciální zprávy věnované tématu seniorů a pro celou webovou prezentaci uplatňují princip „web accessibility“, tedy dostupnost i pro osoby s různou formou smyslového postižení, která mohou být častá také v seniorské populaci. Jednoduchým příkladem jsou popisky, resp. slovní vyjádření, detailů každého z prezentovaných grafů.

Na příkladu Office for National Statistics z Velké Británie bylo zase zajímavé, jakou měrou se snaží využívat sofistikovaných metod diseminace výsledků, ať již se jedná o interaktivní grafy nebo kartogramy, anebo o velmi aktivní stránku na sociálních sítích Facebook a Twitter. (Viz též <http://www.ons.gov.uk/ons/taxonomy/index.html?nsc1=Ageing>).

V prezentaci příkladů dobré praxe z České republiky byly vyzdvíženy aspekty, jako je otevřenost Českého statistického úřadu (ČSÚ), který ke každé publikaci uvádí i detailní kontakty osoby, u které je možné získat další informace, nebo dobře fungující služby informačního servisu. Zahraničními členy pracovní skupiny byla se zájmem

reflektována především role ČSÚ a tiskového odboru Ministerstva práce a sociálních věcí jako „hlídáči psa“, tedy institut sledování mediálních prezentací statistických a administrativních dat a jejich „opravy“, resp. uvádění na pravou míru desinterpretovaných faktů. Z širokého vějíře aktérů, kteří se z různých úhlů pohledu „ageing-related“ statistikám v ČR věnují, byla v prezentaci české zkušenosti zřejmě viditelná fragmentace zdrojů dat. Nabízí se tak určitá potřeba centralizace informací, tedy vytvoření jakéhosi univerzálního rozcestníku k datům vázaným ke stárnutí populace. Tato fragmentace však v žádném případě není specifickou pouze ČR.

Potřeba kvalitní komunikace statistických dat a jejího vlivu na tvorbu politik a veřejného mínění byla jedním z dalších bodů, které budou rozpracovány do formy doporučení v oblasti statistik vázaných na otázku stárnutí. Ty budou ve formě uceleného doporučujícího dokumentu pracovní skupinou předány Konferenci Evropských statistiků v závěru roku 2014.

Do té doby bude skupina dále pracovat na optimalizaci indikátorů s ohledem na jejich praktickou využitelnost, účelnost, ale zároveň i věcnou adekvátnost vzhledem k politickým cílům definovaným Vídeňskou ministerskou deklarací z roku 2012 s titulem „Zajištění společnosti pro každý věk: Podpora kvality života a aktivního stárnutí“, tedy: I. Podpora delšího produktivního života a schopnosti pracovat; II. Posílení participace, ne-diskriminace a sociální inkluze starších osob; III. Ochrana a podpora důstojnosti, zdraví a nezávislosti ve vyšším věku; IV. Udržení a posílení mezigenerační solidarity.

Lucie Vidovičová, VÚPSV, v. v. i.

Novinky v knižním fondu

Albín Bráb: Politik, národohospodář a jeho doba. Sborník z konference. / Doležalová, Antonie [EDI]

Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2013. - 171 s. - ISBN 978-80-86729-85-5.

Důchodová reforma. / Loužek, Marek

Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2013. - 77 s. - ISBN 978-80-86729-92-3.

Nezaměstnanost cizinců v České republice. / Rákoczyová, Miroslava - Trbola, Robert - Vyhliďal, Jiří

Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., 2013. - 149 s. - ISBN 978-80-7416-125-4.

Podpora zaměstnávání osob so zdravotným postihnutím. Nástroje, financovanie, udržateľnosť. / Ondrušová, Darina

Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny, 2013. - 62 s. - ISSN 1339-3847.

Informační systém o průměrném výdělku. 1. pololetí 2013. Platová sféra.

Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013. - 64 s.

Informační systém o průměrném výdělku. 1. pololetí 2013. Mzdová sféra.

Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013. - 73 s.

Statistická ročenka z oblasti důchodového pojištění 2012.

Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2013. - 72 s. - ISBN 978-80-87039-32-8.

A handbook of comparative social policy. / Kennett, Patricia [EDI]

Cheltenham: Edward Elgar, 2013. - xv, 406 s. - ISBN 978-1-84980-366-3.

World population policies. Their origin, evolution and impact. / May, John F.

Dordrecht: Springer, 2012. - xxvii, 339 s. - ISBN 978-94-007-2836-3.

Global ageing in the twenty-first century. Challenges, opportunities and implications. / McDaniel, Susan A. [EDI] - Zimmer, Zachary [EDI]

Farnham: Ashgate, 2013. - xvii, 324 s. - ISBN 978-1-4094-3270-8.

Soukromá a firemní školka od A do Z. Jak založit a provozovat soukromé nebo firemní zařízení předškolní výchovy. / Pemová, Terezie - Ptáček, Radek a kol.

Praha: Grada, 2013. - 167 s. - ISBN 978-80-247-4699-9.

Demografická ročenka České republiky 2012.

Praha: Český statistický úřad, 2013. - 339 s. - ISBN 978-80-250-2392-1.

Tranzitivní ekonomiky. Politická ekonomie Ruska, východní Evropy a střední Asie. / Myant, Martin - Drahokoupil, Jan

Praha: Academia, 2013. - 577 s. - ISBN 978-80-200-2268-4.

Dítě v nové rodině. / Purvis, Karyn Brand - Cross, David R. - Sunshine, Wendy Lyons

Praha: Grada, 2013. - 252 s. - ISBN 978-80-247-4535-0.

Raná fáze implementace reformy v rámci agendy dávek pomoci v hmotné nouzi. / Musil, Libor - Hubíková, Olga - Havlíková, Jana - Kubalčíková, Kateřina

Praha: VÚPSV, v. v. i., 2013. - 107 s. - ISBN 978-80-7416-124-7.

V roce 2013 se některého z rekvalifikačních kursů, na něž bylo ÚP ČR vynaloženo celkem 301 385 000 Kč, zúčastnilo 41 438 uchazečů o zaměstnání, což představuje meziroční nárůst o 58 % v počtu absolventů a téměř 106 % vynaložených finančních prostředků. Zájemce o rekvalifikační kurs hrazený ÚP ČR musí být uchazečem nebo zájemcem o zaměstnání evidovaným ÚP a splňovat požadované předpoklady. Skladba a zaměření kursu musí odpovídat požadkům doby, individuálním potřebám účastníka a konkrétní situaci na trhu práce. Nejčastěji se pro rekvalifikaci rozhodují lidé mezi 20–24 a 35–39 lety, účastníky kursů jsou nejčastěji lidé s výučním listem, maturitou a základním vzděláním.